

תמרורים

המלחין מסיביר

נחוג ♦ יוסי הולדרו, בניירורק, יוסי הולדרו של 100 של אירלנד ברלין, מלחין הזמר הקל מס' 1 של ארצות הברית. ברלין, שנולד בסיביר כישראל באלין, הגיע, עם הוריו, בגיל חמש לארצות הברית, היה בגיל 16 למלצר-מזמר בתיקפה ניוירורקיים ועד מהרה למחברן של נעימות שמאלציות אינספור, במיוחד למחזות ולסרטים, ונעימתו המפורסמת ביותר, נוד בלס אמריקה (יברך האל את אמריקה!) הפכה להימנון הבית-ירשמי של ארצות הברית.

הנשיא הרביעי

נחוג ♦ יוסי הולדרו ה-60 של חוסני מובארכ, נשיא הרביעי, זה שבע שנים, של הרפובליקה המצרית. מובארכ, בן מישפחת פלאחים מאזור הדלתה של הנילוס, היה לשיס קרבי בגיל 22, לנספח צבאי (בלוב) בגיל 30,

נשיא מובארכ

בן פלאחים, טייס קרבי

למפקד חיל-האוויר המצרי (ערב מילחמת יוסי-הכיפורים) בגיל 44 ולסגן נשיא בגיל 47.

הפרופסור הצנוע

הוענק ♦ פרס האקרמיה השברית המלכותית למדעים, בסך 800 אלף כתרם שבריים (כ-220 אלף שקלים) לפרופסור אלכסנדר גרוטנדיק, 60, איש אוניברסיטת מונטפלייה שברוס-צרפת, על "מחקרו הבסיסי בגיאומטריה אלגברית". אולם הפרופסור סירב לקבל את הפרס, בהסכרו, כי הוא מתקיים בכבוד רב ממשרותו האוניברסיטאית ואם הוא יטול את הסכום הגדול הזה, יקופחו אחרים, הוקסים לכסף יותר ממנו.

המציל הדני

נפטרה ♦ בלונדון, מהתקף לב, בגיל 65, יורגן יינק, אחד המטיפים הנודעים לתיכנון המישפחה ולהגבלת תה ונשיא חברת צורפיה-הכסף הדנית ניאורן יוסן, הידועה במיוחד במערכות הסכום שלה, בעלות העיצוב החדש. בגיל 20 נודע יינק יותר כאחד מראשי המחתרת הדנית, שעמד בראש הצוות שהבריח את 8000 יהודי דנמרק לשבי ריה בטרם יצליחו הגרמנים לשים את ידיהם עליהם.

השחקן המישפחני

נפטרה ♦ באלפאוס שבמדינת טכסס בגיל 80, זלמן לבויש, שחקן ובימאי, מוטיקי התיאטרון העברי. לבייז, יליד ליטא ומישפחני לפי השכלתו, זכור בארץ ביותר מי-50 תפקידיו בתיאטרון, באוהל, ובתיאטרון הקאמרי. שבהם גילם קשת רחבה של רמזיות, מלוצ'י בעל עכברים ואנשים של ג'ון סטיינבק ועד שימיון של משה שמי.

* שלושת קודמי בתפקיד, מאהד-חח המלך פארוק, מוחמד נבי, נמאל עבד אלנאצר, אנוור אלסאדא.

העולם הזה 2646

פרשת המושבים: כיצד חלבו הוותיקים והעשירים את החדשים והעניים ★ איך הונו את הקונים בבורסה באמצעות תשקיף כוזב

הקרבנים של

נחמקין

נחמקין יודע היטב למה אינו רוצה בפתיחת הנרשא לדין.

לא לשווא נטש אברהם בן-מאיר את מושבו, תל-ערשים, ועבר לניהול חווה חקלאית בוונצואלה, שוהות בעליה אינה ברורה, ויש הטוענים כי היא קשורה עם עסקי בני יגאל הורביץ, שהתמורטט.

הוותיקים שולטים

המלחמה שמנהל דניאל סוסנר ביק נגד המושבים ואונקטקו עלתה לו בלקיחת המיפעל מידיו. המיפעל ייצא ב-1987 ככד-אווז בסך 7.5 מיליון דולר, ומגיעות לו תמורות ייצוא בסך 970 אלף דולר. אונקטקו מסרבת להעביר לו את הכסף. יור-אונקטקו הוא מאיר בן-מאיר. הסיבה הרשמית לאי-העברת הכסף היא שאין לחברת אווז הכסף ביטחונות נאותים לצורך קבלת המימון.

סוסנוביק התעכב בהמצאת הביטחון, נות, מכיוון שהשיעבוד שהיה לבני-ל על רכוש החברה מנע את העברת הבעלות עליו. עתה, משהוסדר העניין ומסר לאונקטקו כי יש די רכוש

המידע, והקלות שבה ניתן לתבוע לדין את האחראים.

אולם הפרת חוק ניירות-הערך לא היתה הפרת החוק האחרונה של אירגון מושבי הצפון ומנכ"ל, אברהם בן-מאיר. כפי שדווח עלידי העולם הזה (13.4.88) על פרשת אווז הכסף, כאשר היו המושבים בעלי שליטה באווז הכסף הם ביקשו בשם החברה אשראי למימון ייצוא בסך מיליון דולר מאונקטקו. הכסף נמסר ישירות מאונקטקו למושבי-הצפון, כנגד שטרות-ערבות של אווז הכסף.

אולם חוקי מימון הייצוא אוסרים מיסחר בכסף זה, והחוק מחייב כי האשראי ימסר ישירות לייצואן, ולא ניתן להעבירו לאחרים. האחראי על ביצוע חוק זה הוא בנק ישראל.

למרות שהפרשה סורסמה,

באוקטובר 1984 הנפיקה חברה בשם מושבי הצפון מימון והנפקות בע"מ שישה מיליון דולר בשקלים כבורה הישראלית. התחם והנאמן היה בנק אינו. ההנפקה נמכרה כולה, מפני שאיגרות-החוב נושאות ריבית נאה.

החברה המנפיקה היא חברת-בת של מושבי-הצפון. בתשקיף נמסר לרוכשים כי הכספים שיגויסו מיועדים למימון שורה של מיפעלי-תעשייה, המקמים עלידי האירגון. נמסר כי חברי המושבים ערכים יחסית להפסדי אותם מיפעלי-תעשייה. עוד נמסר בתשקיף כי המנהל הכללי של מושבי-הצפון הוא אברהם בן-מאיר, שהיה עד תפקיד זה מנכ"ל מישרד-החקלאות. בעת ההנפקה היה אברהם בן-מאיר מנכ"ל של אירגון מושבי הצפון ושל מיפעלי התעשייה שלהם. אחיו, מאיר בן-מאיר, היה באותה עת מנכ"ל מישרד-החקיק לאות ויושבי-ראש מועצת המנהלים של אונקטקו, חברת-הייצוא שרכזה חייבים כל המגדלים לייצא.

בהתאם לחוקי ניירות-הערך, חייב התשקיף לגלות כל פרט מהותי הנוגע לחברות הקשורות בהנפקה. וראי שיש צורך לגלות כל התחייבות של מקבלי-הכספים.

והנה, התשקיף שבחן לספר כי מיפעלי-תעשייה של מושבי-הצפון תחמו על ערבות בלתי-מוגבלת, "בנק לאומי" על איש-ראי שנתן למושבי הצפון-הדמוסיקים.

ערבות כזו היא מהותית, שכן מי יקנה איגרות חוב של מיפעלים החתרמים על התחייבות לחובות האדירים של המושבים, ועוד ללא הגבלה?

לורנץ

נגד שפירא

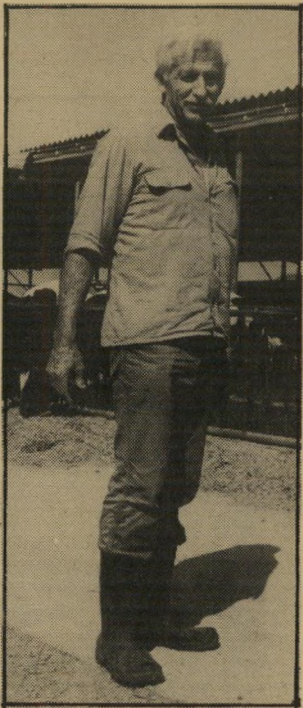
בפברואר 1987 רכש מומחה לייצור כבד-אווז, דניאל סוסנר ביק, את מיפעל אווז הכסף מיד-מושבי-הצפון. קודם לכן היו לו 49% ממניות המיפעל, ועתה החזיק בכל המניות.

כאשר התחיל לעשות סדר, גילה לפתע כי המיפעל מושעבד שיעבוד ללא הגבלה לבנק לאומי. שיעבוד זה היה חלק מהשיעבוד שנתנו כל המיפעלים של המושבים.

עורדינו של סוסנוביק, אריה דנציגר, גילה כי הערבות לא דווחה בתשקיף, ואיים על המושבים בפניה לרושתי-ניירות-הערך. אלה לחצו על ברי, וזה הסכים, תמורת תשלום של 350 אלף שקל, לבטל את הערבות.

אולם הדבר הוליק נורה אדומה במושבי הצפון, והם מיהרו ואספו מיד-הציבור את כל איגרות-החוב שהיו בשוק, כדי למנוע תביעה מצד מישוה נוסף.

הפרשה כולה ידועה לרשות-ניירות-הערך. היא מופקדת על שמירת חוק-ניירות הערך. במיקרה זה היא אינה עושה דבר, למרות הגסות של העלמת

שר נחמקין

אחד קרוב. אחד חתן

המפרק מסרב לתבוע את הכספים מאונקטקו, מנימוקי שול. סוסנוביק עסוק עתה בגיוס 200 אלף שקל ממקורות אחרים, כדי לבטל את הפירוק ולנהל שוב את אווז הכסף, תוך קבלת המימון מאונקטקו.

בינתיים הוא הודיע למושבי הצפון כי הוא תובע סכום של כמה מאות אלפי שקלים, שנפסק לו לפני שנה בבוררות, בעיקבות סיכוד בינו לבינם. הבורר היה שופט בית-הדין-השפט העליון לש"עבר, דויד בכור. בכונתו לבקש ציר פירוק ומינוי כונס-נכסים למושבי הצפון בגין החוב, ולחשוף באמצעות המפרק את כל מחדלי אברהם בן-מאיר. עד למינויו של אברהם בן-מאיר ב-1980 כמנכ"ל האירגון היה זה אירגון ריווחי ביותר, שייצר כל שנה ב-150 מיליון דולר. האירגון עסק בעיקר בריכוז הקניות והמכירות של החברים, ודאג במידה שווה לאינטרסים של כלל 53 המושבים, שבהם 3000 מישפחות.

השולטים באירגון הם המושבים הוותיקים, כמו תל-ערשים, נהלל, כפר יחזקאל, בלפוריה, מרחביה, יבנאל, כפר-החושע. ואילו מרבית המושבים הם מושבים חדשים, שייסדו, וכך גם המושבים ברמת-הגולן.

כל עוד האירגון עוסק בריכוז השיווק והרכישות, הוא מחלק את תודפיה-הכספים בין החברים לפי כמור יותי-היצור שייצרו. הרווח מחקלאות בשנים טובות הוא נאה.

בן-מאיר הכניס מהפכה בדרכי האירגון. הוא הפך את האירגון למסלוקה של כספים, והחל עוסק בעסקי מימון בתיק נרחב.

לכל חבר מושב יש באירגון ניקוד, לפי שיעור הכספים שהוא חייב לאירגון או שהוא בעל יתרות לטובתו.

בן-מאיר התחיל להקים מיפעלי-תעשייה של האירגון. תוך מיספר שנים הקים 10 מיפעלים, בהשקעה של יותר מ-100 מיליון דולר. ההשקעה באה מממשלת-ישראל, הנותנת מענקים והלוואות למיפעלי-תעשייה באזורי פיתוח (נחמקין דאג בממשלה לאישר רים, הלובי של החקלאים דאג בוועדת-הכספים).

מקור מימון נוסף היה יגאל לביב (המשך בעמוד 18)

מנכ"ל אברהם בן-מאיר

רובין הור, אבל הפוך

כביטחונות, הורה שרי-החקלאות, אריק נחמקין, לבקש את פירוק אווז הכסף בגלל חוב של 200 אלף שקל למיפעל-תערוכת שהיה של בני הורביץ, ועתה הוא בידי כונס-נכסים.

נחמקין הודה בכך בשיחה עם מורבי.

משנמסר המיפעל למפרק, שוב לא יכול סוסנוביק לתבוע בשמו את הכספים מאונקטקו. בכסף זה היה יכול לשלם את החוב למיפעל-התערוכת, ועוד היה נשאר כשעורף אדיר בידו.

טרם החליט, "בנק ישראל" לעשות משהו.

בימים אלה התערב בפרשה יושב ראש הוועדה המייעצת של בנק ישראל, שלמה לורנץ, שהחליט לבדוק אותה. ייתכן כי החליט להתערב מכיוון שריבו כסיעת אגודת-ישראל, אברהם שפירא, נקט בוועדת-הכספים עמדה נגד העלאת הנושא לדין בוועדה. כאשר נשאל על הסיבה לכך, השיב כי הבטיח לשר-החקלאות, אריק נחמקין, לא להעלות את הנושא.